

39. BÚCSÚ-ISTENTISZTELET

– felépítés –

Előkészület – bevezető rész

HARANGOZÁS, ELŐJÁTÉK, BEVONULÁS
KÖSZÖNTÉS
GYÜLEKEZETI ÉNEK
INVOKÁCIÓ
BŰNVALLÁS ÉS FELOLDOZÁS
BEVEZETŐ ZSOLTÁR (INTROITUS)
KRISZTUS IMÁDÁSA (KYRIE)
DICSŐÍTÉS (GLORIA IN EXCELSIS)
A NAP IMÁDSÁGA (KOLLEKTA)

Igei rész

IGEOLVASÁS
ORGONAJÁTÉK
AZ ÜNNEP ÉNEKE
IGEHIRDETÉSI ALAPIGE
IGEHIRDETÉS – A BÚCSÚZÓ LELKÉSZ IGEHIRDETÉSE
GYÜLEKEZETI ÉNEK – HITVALLÁS
[HIRDETÉS]
ÁLTALÁNOS KÖNYÖRGŐ IMÁDSÁG

Úrvacsorai rész

AZ ÚRVACSORA BEVEZETÉSE (SURSUM CORDA)
NAGY HÁLAADÓ IMÁDSÁG (PRAEFATIO)
SZENT, SZENT, SZENT! (SANCTUS)
SZERZÉSI IGÉK
EMLÉKEZZÉL MEG URUNK... (ANAMNÉZIS)
MIATYÁNK
AZ ÚR BÉKESSÉG (PAX)
ISTEN BÁRÁNYA (AGNUS DEI)
IMÁDSÁG (POSTCOMMUNIO)

Küldés, búcsúzás, áldás

BÚCSÚZÁS, SZEMÉLYES ÁLDÁS, ÁLDÁS A GYÜLEKEZETNEK
ZÁRÓÉNEK,
UTÓJÁTÉK (POSTLUDIUM), KIVONULÁS

Búcsú-istentisztelet

Természetes gyakorlat az egyházban, hogy a szolgálat megkezdésekor ünnepélyes keretek között az adott közösség hivatalába beiktatja az új szolgálattevőt. Hazánkban és egyházunkban szükséges, hogy létrehozzuk és gazdagítsuk a búcsúzás és szolgálatletétel kultúráját. Mind pasztorális, mind pedig szervezeti szempontból építő lehet, ha az elkészítés liturgikus keretek között, az emberi tiszteletköröket félretéve, üres formalitásokat kerülve történik. Áldás a búcsúzóknak és áldás az elengedő közösségnek, ha Isten elé állva, a gondokat előtte letéve bűnbánattal és hálaadással lehet emlékezni, egy szakaszt lezárni, majd továbblépni. A liturgia szent objektivitása megőrzi az érzelgősségtől, a hamis önértékeléstől, az emberi érzelmek irrealitásra való hajlamától. A liturgusnak és a búcsúzóknak egyaránt vigyázni kell, hogy minden szó és minden cselekedet elkerülje az embermagasztalás kísértését. Az istentiszteletre a templomban a szokott rendben vonulnak be a szolgálattevők. Leghátul mennek a búcsúzó és a búcsúztató.

Előkészület – bevezető rész

HARANGOZÁS, BEVONULÁS, ELŐJÁTÉK

A szolgálattevők és beöltözött lelkészek bevonulnak. A liturgus segítői az oltárhoz állnak, a búcsúzó és a lelkészek a kijelölt padokban helyet foglalnak. A liturgus az ambóhoz lép.

KÖSZÖNTÉS

Az köszöntés az ambótól hangzik.

Liturgus: Keresztény Gyülekezet, testvérem az Úrban .....!, Ezen az istentiszteleten búcsúztatunk el a gyülekezet / az intézmény lelkészi szolgálatából. [Köszönjük, hogy a tisztségedet komolyan vetted és a gyülekezet javára végezted szolgálatodat.] Istennek mondunk köszönetet szolgálatod minden erőfeszítéséért, hűségéért, eredményéért, a rajtad keresztül érkezett áldásért. Együtt visszük Isten színe elé itt végzett munkádat. Bűnbocsátó szeretete takarja be mindazt, ami a gyülekezetben és pásztorában emberi gyarlóság volt. Neki adunk hálát mindazért, aminek gyümölcsét is láthatjuk. Ő áldja meg a most lezáruló útszakaszt gyülekezete és szolgálja életében. Hálaadó szívvel, Istenre figyelő lélekkel kezdjük istentiszteletünket.

GYÜLEKEZETI ÉNEK

A gyülekezet hálaadó, Istent dicsérő éneket énekel.

INVOKÁCIÓ

Liturgus: Az Atya, Fiú, + Szentlélek nevében.

Gyülekezet: *Ámen.*

BŰNVALLÁS ÉS FELOLDOZÁS

Liturgus: Az Úr Jézus Krisztus kegyelme legyen mindnyájatokkal! Testvéreim, Isten színe előtt gondoljunk méltatlanságunkra!

Az apostol ezt tanítja: Ha azt mondjuk, nincsen bűn mibennünk, magunkat csapjuk be, és igazság nincsen bennünk. Ha megvalljuk bűneinket, hűséges és igaz az Isten, megbocsátja bűneinket, és megtisztít minden gonoszságtól. Imádkozzunk!

Gyülekezet: *Vallom előtted, szent és igaz Isten, hogy vétkeztem ellened és embertársaim ellen gondolattal, szóval és cselekedettel. Sok jót elmulasztottam, sok rosszat elkövettem. Nem vagyok méltó kegyelmedre, méltó vagyok ítéletedre. Hozzád fordulok mégis: nincs más reménységem. Szent Fiadért, az Úr Jézus Krisztusért kérlek: légy hozzám irgalmas, és bocsásd meg bűnömet! Ámen.*

Liturgus: Bízhatok, testvéreim! Isten megkönyörült rajtunk Jézus Krisztus által,

akiben békességet hirdetett nekünk. ApCsel 10,32

Én pedig feltámadott Urunk megbízásából feloldozlak benneteket bűneitekből az Atya, + a Fiú és a Szentlélek nevében. Járjatok új életben a Szentlélek erejével!

Gyülekezet: *Ámen.*

A gyülekezet helyet foglal – ezt a lelkész kézmozdulattal jelezheti.

BEVEZETŐ ZSOLTÁR (INTROITUS)

Lektor: **Adjatok hálát az Úrnak, hívjátok segítségül nevét, hirdessétek tetteit a népek közt!** *Zsolt 105,1*

Jertek, örvendezzünk az Úrnak,
vigadozzunk üdvösségünk kösziklájának.

Adjatok hálát az Úrnak, mert jó,

Búcsú-istentisztelet

---

mert örökké tart szeretete!
Adjatok hálát az istenek Istenének,
mert örökké tart szeretete! *Zsolt 95,1; 136,1-2*

Kis glória vagy énekvers: a gyülekezet az egyházi évnek megfelelően az EÉ 1-10 rendjei vagy a GyLK énekverses rendjei egyikének első énekét énekelheti.

Lektor: Adjatok hálát az Úrnak, hívjátok segítségül nevét, hirdessétek tetteit a népek közt! *Zsolt 105,1*

KRISZTUS IMÁDÁSA (KYRIE)

Liturgus: Úr Jézus Krisztus, te embereket hívtál el szent szolgálatodra, Uram, irgalmazz!

Gyülekezet: **Uram, irgalmazz!**

Liturgus: Úr Jézus Krisztus, te emberekre bíztad, hogy hirdessék az örök élet evangéliumát, Krisztus, kegyelmezz!

Gyülekezet: **Krisztus, kegyelmezz!**

Liturgus: Úr Jézus Krisztus, te megáldottad követeidet, hogy áldássá legyenek mások számára, Uram, irgalmazz!

Gyülekezet: **Uram, irgalmazz!**

KYRIE ÉNEKVERS

A gyülekezet az egyházi évnek megfelelően az EÉ 1-10 rendjei vagy a GyLK énekverses rendjei egyikének második énekét énekl.

DICSÓÍTÉS (GLORIA IN EXCELSIS)

Liturgus: Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát!

GYÜLEKEZETI ÉNEKVERS (LAUDAMUS TE)

A gyülekezet a Laudamus te-t (EÉ 14. rend, 72 o.), vagy az egyházi évnek megfelelően az EÉ 1-10 rendjei vagy a GyLK énekverses rendjei egyikének harmadik énekét énekl.

A NAP IMÁDSÁGA (KOLLEKTA)

Liturgus: Imádkozzunk! Mindenható, örök Isten! Te gondoskods az egyházban a szolgálat folyamatosságáról. Adj nekünk most múltat

Búcsú-istentisztelet

---

lezáró és az újra nyitott lelket és értelmet, hogy életünknek ennél a mérföldkövénél hálát adhassunk és békeséggel induljunk tovább a mi Urunk, Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké.

Gyülekezet: *Amen.*

A liturgus és a lektor(ok) az ambóhoz lépnek.

Igei rész

IGEOLVASÁS

Liturgus: Hallgassa meg a gyülekezet a mai nap ... igéjét/olvasmányát!
Megírva találjuk ...:

A gyülekezet feláll.

Az igeolvasás után a gyülekezet helyet foglal.

ORGONAJÁTÉK

A következő ének előjátéka.

AZ ÜNNEP ÉNEKE

IGEHIRDETÉSI ALAPIGE, A BÚCSÚZÓ LELKÉSZ IGEHIRDETÉSE

Az igehirdetést követően a lelkész rövid imádságot mond.

HITVALLÁS – GYÜLEKEZETI ÉNEK

A gyülekezet a liturgussal együtt mondja az Apostoli hitvallást.

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében.

És Jézus Krisztusban, az ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbján, onnan jön el ítélni élőket és holtakat.

Hiszek Szentlélekben. Hiszem az egyetemes anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Amen.

A gyülekezet az ünnep énekének befejező versét énekli, igehirdetésre válaszoló éneket énekel.

[HIRDETÉS (LEKTOR)]

A hirdetés az olvasópulttól (ambó) hangzik.

Utána kántor csendes közjátékot játszik. (Pl.: az *Imádkozatok és buzgón kérjetelek* dallamra)

ÁLTALÁNOS KÖNYÖRGŐ IMÁDSÁG

Liturgus: Istenünk, aki szeretetteddel magadhoz öleled a mindenséget, és ránk is bőségesen árasztod áldásodat, add, hogy gyermeki bizalommal forduljunk hozzád könyörgésünkkel!

Lektor: Könyörülj egyházadon, szánd meg népedet! Igéddel és irgalmad életető erejével formálj bennünket testvéri közösséggé, hogy küldetésünket betöltve só és világosság legyünk a világban! Tégy bennünket hegyen épült várossá, amelyen messziről felismerhetők szereteted jelei! Jézus Krisztusért kérünk,

Gyülekezet: *Urunk, hallgass meg minket!*

Lektor: Könyörgünk gyülekezeteinkért. Újítsd meg hitünket, erősítsd reménységünket, hogy a hétköznapiok küzdelmeiben se feledkezzünk meg a szeretetről segítségre szoruló embertársaink iránt! Jézus Krisztusért kérünk,

Gyülekezet: *Urunk, hallgass meg minket!*

Lektor: Irgalmadba ajánljuk beteg, magányos, szomorkodó testvéreinket és mindazokat, akik szerettük ápolásában fáradtak el. Óvd meg őket a kishitúségtől, a zúgolódástól! Segíts, hogy atyai kezezdől békességgel fogadják el keresztyüket!

Jézus Krisztusért kérünk,

Gyülekezet: *Urunk, hallgass meg minket!*

Lektor: Könyörgünk búcsúzó lelkészünkért. Tedd gyümölcsözővé közöttünk elvégzett szolgálatát! Add neki a pihenés és a felszabadult szolgálat ajándékát, adj neki és szeretteinek békességet, jó egészséget! Készíts szolgádnak és pásztorunknak örömet és boldogságot életének új helyzetében is! Add, hogy megmaradjon a testvéri kapcsolat a találkozásokban és az imádság távolságot is áthidaló közösségében!

Gyülekezet: *Urunk, hallgass meg minket!*

Liturgus: Hallgass meg minket, Urunk, és áldj meg minket, hogy akaratod szerint éljünk, amíg elhozod örök országodat szent Fiad, a mi Urunk, Jézus Krisztus által.

Gyülekezet: *Amen.*

Úrvacsorai rész

ÚRVACSORAI ÉNEK

A gyülekezet Krisztust dicsérő vagy úrvacsorai éneket énekel (Pl. 305).

AZ ÚRVACSORA BEVEZETÉSE (SURSUM CORDA)

[*Liturgus:* Az Úr legyen veletek!

Gyülekezet: És a te lelkeddel!]

Liturgus: Emeljük fel szívünket!

Gyülekezet: Fölemeljük az Úrhoz!

Liturgus: Adjunk hálát az Úrnak, a mi Istenünknek!

Gyülekezet: Méltó ez és igaz!

NAGY HÁLAADÓ IMÁDSÁG (PRAEFATIO)

Liturgus: Méltó és igaz, illő és üdvösséges, hogy mindenkor és mindenhol hálát adjunk neked, mindenható Istenünk és Atyánk, a Jézus Krisztus által,

*aki szőlőjében váltja a munkásokat, de egyházát
mindörökre megtartja.*

Ezért az angyalokkal, az üdvözültek mennyei seregével és a földön küzdő egész egyházzal együtt áldunk és magasztalunk téged, és ujjongó énekkel hirdetjük szent neved dicsőségét.

SZENT, SZENT, SZENT! (SANCTUS)

A gyülekezet az EÉ. vagy GyLK. valamely úrvacsorai liturgiájának első énekét énekli.

A SZENTLÉLEK HÍVÁSA (EPIKLÉZIS)

Püspök: Szent vagy, Urunk, és nagy a te irgalmad, elítéled a bűnt, de megmented a bűnösöket szeretett Fiad élete árán. Ételt és italt adsz az embereknek, hogy életük legyen, és boldogan adjanak hálát tenéked. Nekünk pedig lelki ételt és italt és örök életet is adtál Jézus Krisztus által. Ezért a nagy irgalmadért áldunk, és kérünk, küldd el Szentlelkedet, hogy Krisztus teste legyen kenyerünké ebben a kenyérben, és vére legyen italunkká ebben a borban. Minket is szentelj

meg, hogy így ajándékos, a testvéri közösségben, üdvösségünket munkálja, amikor most rendelésed szerint cselekszünk:

SZERZÉSI IGÉK

A szerzési igéket a liturgus mondja, ill. együtt mondhatja a liturgiában részt vevőkkel.

Püspök: A mi Urunk, Jézus Krisztus azon az éjszakán, amelyen elárultatott, kezébe vette a kenyeret, hálát adott, megtörte, tanítványainak adta, és ezt mondta: Vegyétek, egyétek, ez az én testem, + amely tiértetek adatik. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.

Hasonlóképpen, miután vacsorált, kezébe vette a kelyhet is, hálát adott, nekik adta, és ezt mondta: Igyatok ebből mindnyájan, ez a kehely az új szövetség az én véremlben, + amely tiértetek és sokakért kiontatik bűnök bocsánatára. Ezt cselekedjétek, valamennyiszer isszátok, az én emlékezetemre.

Gyülekezet: Ámen.

Liturgus: Íme, megváltásunk szent titka!

[**Gyülekezet:**] *Halálotat hirdetjük, Urunk, amíg el nem jössz!*

EMLÉKEZZÉL MEG URUNK... (ANAMNÉZIS)

Liturgus: Kérünk, Istenünk, emlékezzél meg szeretett Fiad értünk viselt szenvedéséről és haláláról, áraszd ki Szentlelkedet mindnyájunkra, hogy Megváltónk keresztjének titkát ünnepeelve feltámasztásának erejében részesüljünk!

Emlékezz meg egyházaadról, amelyet Krisztus vérén váltottál meg. Őrizd hitét, tartsd meg békeségben, és add meg teljes egységét. Emlékezz meg püspökeinkről, pásztorainkról, elöljáróinkról és mindazokról, akik egyházadban szolgálnak. Őrizd meg bennünket a szentek közösségében. Emlékezz meg, Urunk, azokról, akik Krisztus békeségében távoztak ebből az életből, és minden elhunytól, akiknek hitét egyedül te ismered.

Imádunk és dicsérünk téged Jézus Krisztus által, mert őáltala, ővele és őbenne tiéd, mindenható Atyaisten, a Szentlélekkel egységben minden tisztelet és dicsőség most és mindörökké.

MIATYÁNK

Liturgus: *Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy! Szenteltessék meg a te neved, jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. És ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól, mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.*

AZ ÚR BÉKESSÉG (PAX)

Liturgus: Az Úr békessége legyen mindenkor veletek!

[**Gyülekezet:** *És a te lelkeddel!*]

Liturgus: Köszöntsük egymást a békesség jelével!

Gyülekezet: *Legyen békesség köztünk mindenkor!*

A Paxot a gyülekezet tagjai egymás felé fordulva mondják („Békesség néked”), és kézfogással adják tovább. A Pax után a gyülekezet helyet foglal.

ISTEN BÁRÁNYA (AGNUS DEI)

A gyülekezet az EÉ. vagy GyLK. valamely úrvacsorai liturgiájának második énekét énekli.

Liturgus: Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem.

Gyülekezet: *Ámen.*

Liturgus: Az Úr békessége legyen mindenkor veletek. Jöjjetek, testvéreim, íme minden kész, járuljatok az Úr megterített asztalához. Ízleljétek és lássátok, hogy jó az Úr!

Az úrvacsoravétel alatt a gyülekezet a EÉ 304, 310, 312. énekeket énekli, vagy más hálaadó éneket énekelhet.

IMÁDSÁG (POSTCOMMUNIO)

Az úrvacsorai eszközök méltó elrendezése után a szolgálattevők a gyülekezet felé fordulnak:

Liturgus: Áldjátok az Urat, mert jó!

Gyülekezet: *És örök az ő irgalma!*

Liturgus: Áldunk téged, mindenható Istenünk, hogy örömet és

békességet ajándékoztál igédben és Krisztus Urunk testének-vérének közösségében. Kérünk, őrizd meg bennünk ennek a közösségnek minden áldását, hogy erős hittel ragaszkodjunk hozzád, és őszintén szeressük embertársainkat, az Úr Jézus Krisztus által.

Gyülekezet: Ámen.

Küldés, búcsúzás, áldás

Liturgus: Testvéreim! Menjetek, és hirdessétek az Úr halálát és feltámadását. Tanúskodjatok szeretetéről. Megízleltétek a bűnbocsánat örömét, építsétek a testvéri közösséget az emberek között megbocsátással és áldozatos szeretettel.

A búcsúzó lelkész az oltár elé lép.

Liturgus: Testvérem az Úrban, ..., a mai istentisztelettel befejeződött hivatalos szolgálatod a Magyarországi Evangélikus Egyház ... gyülekezetében / intézményében. Nyugalomba vonulásoddal új életszakasz kezdődik. Emlékezz a zsoltáros szavára: Áldjad én lelkem az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled. Ő megbocsátja minden bűnödöt, megújít, szeretettel és irgalommal koronáz meg. Életünk végéig hordoz minket a mi Urunk.

Szeretettel emlékeztetlek, hogy nyugállományban is ordinált lelkész maradsz, aki élete minden helyzetében az evangélium hirdetésére, megélésére hivatott. Hivatali kötelességekből, a napi munka terhétől felszabadítva szolgálj az Urat.

A búcsúzó lelkész letérdel, a liturgus kézrátétellel áldást mond:

Isten áldja meg mindazt, amit az ő nevében tettél,
fordítsa jóra azt, ami sikertelen volt,
vigye teljességre mindazt a jót, amit elkezdted.
Az Úr békessége legyen veled.

Áldása kíséren életed minden napján. +

A lelkész feláll, és az oltártérbe lép, majd a gyülekezet felé fordulva áldást ad.

Búcsú-istentisztelet

ÁLDÁS

Püspök: Az Úr áldjon meg, és őrizzen meg téged! Az Úr világosítsa meg az ő arcát terajtad, és könyörüljön rajtad! Az Úr fordítsa az ő arcát tefeléd, + és adjon neked békességet!

Gyülekezet: *Ámen.*

ZÁRÓÉNEK

A gyülekezet útnak indító énekét énekel. Pl.: GyLK 824 Dallam: Ez a szent tízparancsolat!

Az Úr ne - vé - ben in - du - lunk, Mu - tas - sa an - gya -
la u - tunk, Mint egy - kor né - pét ve - zet - te, Szol -
ga - ság - ból Ki - men - tet - te, Szánj meg, U - runk!

2. Te vagy kísérőnk, Úristen, Indulásban, érkezésben. Ösvényünkön világítasz, Oltalmat és védelmet adsz, Szánj meg, Urunk!
3. Ha magas hegyek, mély völgyek Vagy ínség távolít tőled, Nem tévelyedünk végleg el, Továbbjutunk kegyelmeddel, Szánj meg, Urunk!
4. Krisztus, te vagy az igaz út, Az üdvösségbe nyitsz kaput. Segítsd zarándokaidat, Kikért véredet áldoztad, Szánj meg, Urunk!

UTÓJÁTÉK (POSTLUDIUM), KIVONULÁS
